

І. Г. Хільчевська

Лос-Анджелес (Los Angeles)

ЛОС-АНДЖЕЛЕС (Los Angeles) – місто на південному заході штату [Каліфорнія](#) у США, на узбережжі Тихого океану, центр однойменного округу. Площа міста 1290,6 км², з них суша – 1214,9 км², водні простори – 75,7 км²; населення 3 884 307 осіб (2013). Площа округу Л.-А. бл. 10 тис. км²; населення 10 017 068 осіб (2013). Округ Л.-А. поділяється на 9 основних зон:

1. Вестсайд,
2. В'їлшир,
3. Грейтер-Голлівуд,
4. Даунтаун,
5. Істсайд-Лос-Анджелес. / Нортіст-Лос-Анджелес,
6. Нортвест-Лос-Анджелес,
7. Саут-Лос-Анджелес,
8. Сан-Фернандо-Веллі,
9. Харбор-Ареа.

Адміністративний устрій

Історичним центром є Ла-Плаза, адміністративні функції розподілені між 86-ма районами (більшість з них раніше були окремими містами; серед найвідоміших – Беверлі Гіллс, Б'юрбанк, Веніс, Глендейл, Комптон, Лонг-Біч, Пасадіна, Помона, Редондо-Біч, Ріверсайд, Санта-Моніка, Торранс). Агломерація Л.-А.–Лонг-Біч–Санта-Ана простягається майже на 200 км між містами Вентура та Сан-Бернардіно. Основні етнічні групи: латиноамериканців – 48,5 % (найбільше у Л.-А. мешкає мексиканців – бл. 32 %); вірменів – 15 %, євреїв – 3 %, німців – 2,5 %, ірландців – 1,8 %, англійців – 1,2 %, італійців – 1,1 %, росіян – 0,9 %, поляків – 0,4 % (проживають також українці); азіатів – 11,3 % (китайців – 1,7 %); афроамериканців – 9,6 %; індіанців – 0,7 %. Для 43,6 % жителів рідною є [іспанська мова](#), для 40,2 % – [англійська](#), для 2,4 % – корейська, для 2,3 % – тагальська, для 1,7 % – [вірменська](#), для 1,5 % – [китайська](#), для 1,3 % – фарсі. Місцева католицька єпархія – на 1-му місці, юдейська громада – на 2-му (після Нью-Йорка, понад 0,5 млн осіб) за чисельністю у США. Тут зареєстровано майже на 2 млн автомобілів більше, ніж ліцензованих водіїв; місто має одну з найрозвиненіших у світі систем автомагістралей. Функціонує автобусний громадський транспорт, є метрополітен. У Л.-А. – 6 великих аеропортів (2 міжнародних – «Лос-Анджелес» та «Онтаріо»; Аеропорт ім. Б.

Хоупа, «Лонг-Біч», Аеропорт ім. Дж. Вейна; регіональний – «Палмадел»), а також низка невеликих аеродромів малої авіації. Порти Л.-А. і Лонг-Біч утворюють основний у США й один із найбільших за вантажообігом у світі портовий район.

Природа

Л.-А. – єдине велике місто у США, яке поділене на 2 частини гірським хребтом. Найвища точка – гора Люкенс (1550 м). Через Л.-А. протікає однойменна річка (переважно у штучному бетонному руслі, під час засухи практично пересихає), яка бере початок у долині Сан-Фернандо. Л.-А. перебуває в активній сейсмічній зоні – в районі стику тектонічних плит (Тихоокеанське вогняне кільце), поблизу розломів Сан-Андреас і Пунте-Гілс. У Л.-А. – субтропічний середземноморський [клімат](#). Для регіону характерна м'яка, досить волога зима та тепле, часом спекотне, посушливе літо. Тихоокеанські бризи роблять клімат уздовж берегової лінії прохолоднішим улітку та теплішим узимку. Найбільш дощовий місяць – лютий. Сніг у межах Л.-А. випадає рідко, досить регулярно ним покриваються гори. Водночас через тривалі періоди посухи, сильні вітри Санта-Ана та високі температури в регіоні існує загроза частих лісових пожеж. Околиці міста і безпосередньо Л.-А. неодноразово страждали від стихійних лих, спричинених пожежами (зокрема, найбільші були в 1906, 1961, 2003, 2018 роках).

Історія заселення

На прибережна територія, де знаходиться нині Л.-А., у 16 ст. жили індіанці тонгва та чумаші. Перші європейські мореплавці на чолі з Х.-Р. Кабрільо тут з'явилися 1542. Наступна експедиція під керівництвом Г. Портола висадила на цих берегах лише 1769, у ній брав участь францисканський місіонер Х. Креспі, який відзначив у своїх записках придатність місцевості для поселення. 1771 місіонер Х. Серра заснував місію архангела Гавриїла. На той час на території сучасного Л.-А. було бл. 30 поселень індіанців тонгва, проживало бл. 3 тис. осіб. 4 вересня 1781 поруч з місією 46 іспанських колоністів заснували с-ще El Pueblo de Nuestra Señora la Reina de los Ángeles sobre El Río Porciúncula (іспан. Селище Діви Марії, цариці ангелів, на річці Порсьюнкула). 1820 у ньому проживало 650 осіб. Після проголошення незалежності Мексики 1821 Л.-А. входив до її складу, після амер.-мексикан. війни за мирним договором 1848 – у межах США. 1850 Л.-А. отримав статус міста. 1932 і 1984 тут проведено літні [Олімпійські ігри](#), 1994 – матчі чемпіонату світу з футболу.

Економічний і культурний розвиток

Нині Л.-А. – найбільший промисловий і економічний центр Заходу США. Основу економічного розвитку міста становлять міжнародна торгівля, телебачення і кінопромисловість, військова, авіаційно-космічна, нафтопереробна, електротехнічна, автомобілебудівна, приладобудівна, харчової промисловості. Активно розвиваються біотехнології. Серед інших значущих прибуткових галузей економіки – фінанси,

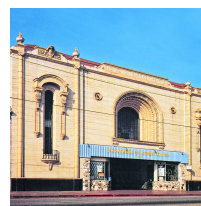
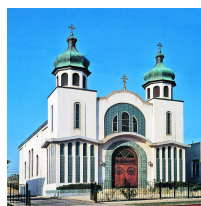
телекомунікації, медицина, транспорт. У Л.-А. розташовані штаб-квартири провідних світових компаній: «Occidental Petroleum Corporation» (нафтогазова промисловість), «Reliance Steel & Aluminum» (металургія), «CBRE Group» (нерухомість), «Health Net» (медичні і фінансові послуги), «City National Bank» (фінансові послуги), «KB Home» (будівництво) та інші. На Л.-А. припадає близько 90 % всієї американської кінопродукції (див. [Голлівуд](#)). У районі Л.-А. розташовані кілька найбільших світових кіностудій: «Paramount Pictures», «20th Century Fox», «Sony Pictures», «Warner Bros.», «Universal Pictures» і «Walt Disney Studios». Розвинені звукозапис, виробництво телепрограм і розроблення комп'ютерних ігор. Функціонують Музичний центр округу Л.-А. (розташовано павільйон Дороті Чендлер – місце виступів Лос-Анджелеської опери, Амансіо-театр – сцена для масштабних бродвейських постановок), Амфітеатр Форда, Грецький театр, Голлівуд-боул, Концертний зал імені Волта Діснея (виступає всесвітньо відомий Лос-Анджелеський філармонічний оркестр), театр «Кодак Долбі» (вручають премію «Оскар»), Стейплс-центр (нагороджують премією «Греммі»), Китайський театр Граумана, театр «Ель-Капітан». Тут проводять великі міжнародні виставки: «Electronic Entertainment Expo», «Greater Los Angeles Auto Show»; низку кінофестивалів, зокрема й незалежного кіно. У Л.-А. – близько 850 музеїв і художніх галерей (перше місце у світі в розрахунку на душу населення), 72 бібліотечні установи. В Анахаймі – парк розваг «Діснейленд». У 1960–70-х роках у регіоні набула популярності художня течія «чикано-арт», представники якого використовували у своїх роботах монументалістичну традицію. Місто є одним зі світових центрів графіті-сцени (широко відомі роботи графіті-груп у тунелі Бельмонт). Діють Каліфорнійський університет у Л.-А., Університет штату Каліфорнія, Каліфорнійський технологічний інститут, Південно-каліфорнійський медичний університет, Отісовий коледж мистецтва та дизайну, Американський кіноінститут, Південно-каліфорнійський інститут архітектури та інші. Є понад 100 ботанічних садів і парків. У центрі Л.-А. – найбільший міський парк США «Гріффіт» (близько 1700 га). Різноманітність природних зон у Л.-А. (пляжі, дюни, болота, гори, пагорби, річки, посушливі субтропічні рідколісся з великою кількістю яскраво квітучих рослин) сприяє створенню численних біологічних співтовариств. Місто щорічно відвідує понад 10 млн осіб, воно посідає одне з перших місць у США за туристичною популярністю.

Українська громада

2010 року у Л.-А. і його околицях мешкали понад 22,5 тис. українців. Вони почали тут селитися наприкінці 19 ст., переважно переїжджали з інших частин США та з Канади. Значна кількість українців сюди прибула після 1-ї світової війни. 1938 року в місті проживали близько 150, а 1948 – 500 українських родин. 1924 року відкрито Український народний дім, який пізніше перейменували на товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка. 1929 року розпочав діяльність Український громадський центр, 1930 року – Українсько-американський клуб. Останній започаткував курси української мови при американських

середніх школах. 1943 року Г. Скегар і [Р. Гонсет](#) ініціювали відкриття «Української хати». Нині діяльність української спільноти зосереджена навколо Українського культурного центру, який виник 1944 року. Він займається популяризацією української культури, мови, звичаїв і традицій, проводить лекції, концерти, виставки та інші культурно-мистецькі заходи. Видає щоквартальний інформаційний бюлетень «Visti». Тривалий час Український культурний центр очолював М. Новак. Понад 50 років функціонує українська суботня «Рідна школа». Представники української творчої інтелігенції та громадські діячі, які тут оселилися після Другої світової війни, створили відділи Українського конгресового комітету Америки, Українського народного союзу, Українського братського союзу, Української народної помочі, Організації державного відродження України, Організації оборони чотирьох свобод України, Союзу Українок Америки, Товариства українських інженерів Америки, Об'єднання бувших вояків українців Америки, спортивного товариства «Україна», «Пласту», Спілки української молоді, хор «Кобзар», квартет «Полтавчанка», танцювальний ансамбль «Калина», Товариство акторів української сцени. Деякий час діяло радіо «Гомін України», виходили українські періодичні видання «На слідах», «Наше слово», «Інформаційний листок Українського народного дому», «Вісті УКО», «Українці над Паціфіком», «Вільний світ». 1947 року засновано українську православну парафію святого Володимира та греко-католицьку парафію Різдва Богородиці, 1951 року – православну парафію святого Андрія, 1963 року – українську євангельсько-баптистську церкву. 1986 року встановлено пам'ятний знак жертвам голодомору. Українське коріння мають лос-анджелесці – співак Ленні Кравіц, режисер Стівен Спілберг, актори [Міла Йовович](#), [Міла Куніс](#), Леонардо Ді Капріо, Майкл Дуглас, Вайнона Райдер, Дастін Гофман, Наталі Вуд, Джонні Депп, Девід Духовни, Сильвестр Сталлоне, плавець [Ленні Крайзельбург](#).

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Лос-Анджелес (Los Angeles) / І. Г. Хільчевська // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-56472>. – Останнє поновлення : 2018.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).